práva církevního v ten smysl, že dispensace jest akt správy státní, jímž se vylučuje užití určité zásady právní v konkretním, individualně označeném případě, který by jinak dotčenému pravidlu bylo podrobiti. Spisovatel neshledává podstatného rozdílu mezi dispensací a privilejem; tento jedině tím se vyznamenává, že zakládá subjektivní právo tomu, kdo jím byl obdařen, kdežto pojem dispensace jest ryze negativní. Též udělení milosti neliší se prý od dispensace, nýbrž jest toliko určitým její druhem. Konečně i prominutí berních dávek není dle názoru spisovatelova než dispensací a má dle pravidel pro tuto platných býti posuzováno.

V druhé části jedná spisovatel o moci dispensační. Dle jeho náhledu vyplývá moc dotčená z moci zákonodárné a dlužno tedy pro výkon práva dispensačního zásadně žádati formu zákona, pokud se nestala výslovná delegace ve prospěch zeměpána neb některého úřadu. Tento názor srovnává se s náhledem od Gerberovy epochální publikace v německé literatuře panujícím a jest proveden spisovatelem do všech důsledností, tudíž i co do náležitosti vyhlášky, kteráž se obyčejně při dispensacích v praxi nevyhledává.

Hájili jsme se se stanoviska rakouského práva (Rak. právo ústavní díl III. § 228) v podstatě tytéž názory, ke kterým dochází spisovatel na základě práva v Německu platného a můžeme se tudíž obmeziti na pouhé registrování právě naznačeného obsahu. Pokud se týče sporu, jenž též pro nás nepostrádá zajímavosti, zdali totiž může říšská moc německá dispensovati od pravidel práva zemského a naopak, hájí spisovatel názor, že právo dispensační přísluší výhradně oné moci státní, kteráž oprávněna jest vytknouti pravidla, z nichž se má dispensovati. Toto stanovisko zajisté jest jedině důsledné a správné! *Pražák.*

Spiegel (Prof. Dr. Ludwig): *Das Budgetrecht der Obstructionsära.* Zvláštní otisk z Grünhutova časopisu sv. 29. V Praze 1902. Str. 30.

Považuje se vůbec za pochybno, mohou-li tak zv. formální zákony vydány býti ve formě provisorních zákonů ve smyslu našeho čl. 14. zákl. zákona státního o zastupitelstvu říše. Neb jest zajisté v tom jakýsi odpor, chce-li se abstrahovati od formy zákona při aktu, který jest v podstatě úkonem správním a právě toliko formou svou stává se zákonem. S druhé strany však jest uvážiti, že cit. čl. 14. v té příčině nerozeznává a že naopak právě rozpočet a jiné neodkladné nutnosti státní zavdávají příčinu k vydání provisorních zákonů, duchu této instituce naprosto přiměřených. Z té příčiny souhlasíme s názorem spisovatelovým, jenž neshledává závady, pro kterou by nemohl býti vydán t. zv. finanční zákon jako zákon provisorní.

Však u nás neodhodlala se vláda v době obstrukční ke kroku tomuto, nýbrž vypomáhala si rozpočtovým provisoriem několikráte do roka opakovaným a vždy dle § 14 vydaným. Až ke konci roku vyhlášen byl — ovšem opět ve formě § 14 — praeliminář (vlastně postliminář) příjmů a výdajů státních jakožto »norma pro sdělání účetní závěrky«. Finanční zákon proměněn takto v zákon účetní a nastává otázka po právním významu aktu takového. Spisovatel dává k ní odpověď, po mém soudě zcela správnou, že nelze s právním účinkem sdělati rozpočet za období již uplynulé, že o schválení neb neschválení rozpočtu takového nelze pak více mluviti. Tak zv. »účetní zákon« není tedy než konstatováním skutečnosti, že se v období, o které jde, hospodařilo vůbec bez rozpočtu. *Pražák.*

Dr. *Jos. Redlich: Englische Lokalverwaltung.* Darstellung der inneren Verwaltung Englands in ihrer geschichtlichen Entwickelung und in ihrer gegenwärtigen Gestalt. S. XXII. a 835. V Lipsku 1901.

Po Gneistových pracích nejlepší soustavné vylíčení anglické vnitřní správy. Dle autorova pojetí je veškera vnitřní správa v Anglii jedině správou místní, ježto státní činnost na udržování pořádku, na ochranu a podporu

zájmů národního celku jest obstarávána místními svazky občanů sdružených na určitém území. Vývoj správních zřízení pak rozděluje se na tři periody.

V části historické jsou přehledně vystiženy příčiny, které převládající vliv pozemkové aristokratie starého selfgovernmentu přivedly k pádu, a stopuje se vznik politického radikalismu anglického i vliv státovědeckých nauk francouzských XVIII. stol. Tu po zásluze oceněn jest podíl myšlének filosofa Jeremiáše *Benthama*, otce principu demokratické správy v Anglii, na pozdějším utváření se správních zřízení, kteréž bylo z valné části uskutečňováním zásad jeho politické filosofie; též ukázáno je, jak na reformy správy působily mohutné změny hospodářské za přechodu od státu agrárního ve stát průmyslový a za postupujícího kapitalismu. Moc politická pak v následujícím období (1832—1867) přechází do rukou středních tříd, až v poslední čtvrtině 19. stol. proniká idea representativní demokracie, jako princip ovládající celý řád státní; tu pak vnitřní správa z pouhé správy policejní stává se praktickou sociální politikou. Politickým filosofem demokracie v tomto období je *Mill* a hlavním pramenem politické theorie jeho »Úvahy o vládě ústavní«. Rozvoj místní správy na dále byl postupným rozšiřováním zásad stanovených pro města municipalní aktou z roku 1835 na veškeru ostatní místní správu; když zákonem z roku 1888 odvážně se sáhlo i na starobylé základy zřízení hrabského, a když zákon z roku 1894 zavedl farnostní i okrskové rady ve správě obcí venkovských, je nyní zásada representativní demokracie stanovena bezvýminečně pro celou správní organisaci v městech i na venkově a vnitřní správa přišla v ruce svazků složených na základě rozšířeného práva volebního.

Obraz nynější obecní ústavy a správy (v hl. II.) podává mnoho zajímavého. Náš domácí názor na samosprávu, uvyklý viděti ji pouze v tak zv. samostatném oboru působnosti samosprávných korporací a po případě hledati v jeho rozšíření oporu proti centralismu, nevystačí pro samosprávu v Anglii. Tamní městské obce (municipia) jsou ovšem autonomní, oprávněny jakožto orgány místní správy vydávati v oboru své působnosti obecně závazná nařízení, která uvnitř území městského jako zákon platí a obecné trestní sankce požívají. Jejich městská výsost je plnou veřejnou mocí v místních mezích; ony, jakožto korporace místní správy, mají co do organisace své vnitřní správy obsáhlou moc nařizovací, nepodléhající ústřednímu vlivu. Rovněž dle obecní ústavy nestává administrativního dozoru na ustavení se zastupitelských korporací obecních: při volbě svých zástupců jsou plně autonomní, není tu vládní ingerence a vláda také nemá práva k rozpuštění zastupitelstva. Toliko řádnému soudu přísluší zasahovati ve správu obecní rozhodováním o zákonnosti jednotlivých jejích aktů. V městských obcích vedou správu bezprostředně komitéty, zvláštní výbory pro každý obor vnitřní správy trvale zřízené; organisační ta forma představuje decentralisaci všech obecních administrativních činností, ale definitivní rozhodování zůstává plenu městské rady.

De lege ferenda jsou pro nás poučna ustanovení, jimiž volební řád hledí zabezpečiti čistotu voleb. Za nezákonná jednání při volbě pokládá se jakékoli pohostění voličstva a poskytnutí povozův, též vědomé rozšiřování nepravdivých zpráv o vzdání se kandidatury, stane-li se s vědomím a vůlí jiného kandidáta. Ovšem pojmy deliktův, kterými se provádí vliv na průběh a výsledek volby, zůstávají uvážení soudcovu, ježto jsou vymezeny neurčitě a (jako v jiných oborech anglické jurisdikce) je tu přílišná kasuistika, i zvláštní zastaralé ustanovení, že stěžovatelům je dáti jistotu za vzniklé výlohy soudní. O volebních stížnostech rozhodují samostatní soudcové (nikoli úřady správní), ročně jmenovaní vrchním soudem (High Court) z advokátů nejméně 15 let praxi provozujících. Řízení je kontradiktorní. Aby se předešlo přílišným volebním výlohám kandidátů, musí každý kandidát do 28 dnů po dnu volby dodati radě městské přísežně stvrzený seznam svých výloh, které nesmí přesahovati zákonem určenou hranici; udání nepravdivé je zločinem křivé přísahy a těžkým volebním deliktem.

Ve vnitřní organisaci správy městské imponuje postavení obecních úředníků jako bezprostředných výkonných orgánů městské rady: hmotné jejich postavení a tím zajištěná kvalifikace jsou pro naši samosprávu nedostižným vzorem. Dle našich měřítek jeví se správa městská neobyčejně nákladnou; k tomu přispívají ještě placené čestné úřady, jako skvěle honorovaný úřad anglického mayora, více representačního hodnostáře, než hlavy městské správy, jakými jsou pruský purkmistr nebo náš starosta; nemáť mayor v radě městské větší působnosti než ostatní městští radové. V některých oborech obecní správy není pochyby, že nás anglické obce daleko předstihly, tak zvláště v plnění úkolů politiky komunalní a socialní, k čemuž jsou jim po ruce rozsáhlé finanční prostředky; nelze však také upříti, že v některých oborech jsou za naší neb německou správou, jak je to zřejmo v těžkopádné správě policejní, kde právomoc soudců mírových snadně stává se bezúčinnou pro odpor policejního komitétu městské rady, v němž zasedají často interessenti, policejním krokům se vzpírající. Tam, kde v otázkách správy přijde na čestnost a právní uvědomění jednotlivcovo, ani demokratické zřízení nepomohlo vady odstraniti. Těžko také lze se spokojiti s nejednotným vykonáváním pravomoci a různou organisací soudův, pochopitelnou pouze ve státě, kde veškeré právo je snůškou po 800 let roztroušených zákonných ustanovení a soudních praejudicií, starého práva zvykového a smluv králů s lidem a parlamentem. V nové době již aspoň mírový soudce musil zanechati svého dvojího postavení, jako soudce a orgánu správního. (Oddělení funkcí soudcovských od správních po zák. z r. 1888.)

Organisací rad hrabských ve smyslu demokratickém (1888) byl sice uskutečněn jeden z požadavků radikalismu; avšak složení těchto okresových zástupčích sborů se nedemokratisovalo. Jako anglický parlament i po zavedení všeobecného práva hlasovacího zůstal nadále zastoupením některých tříd společenských, tak též hrabské rady jsou výrazem správy třídní; převaha v nich připadla živlům majetkově silnějším, majitelům pozemkových komplexův a obchodníkům, jakož i členům jiných svobodných zaměstnání, kteří tentokráte již jako mandatáři všeobecného práva hlasovacího mají čest a břímě hrabské správy, žádající mimo oběť osobní též nenepatrných obětí peněžních. Proto dělnictvo zemědělské vyloučeno je tímto faktickým (nikoli zákonným) monopolem tříd hospodářsky silnějších. Redlich sám, jenž z počátku při úvaze o vývoji místní správy byl příliš apostrofoval demokratisaci správy, musí při výkladu zřízení obecného a hrabského střízlivě uvažovati, jak málo se změnilo na převaze aristokratické a střední třídy při účastenství v politické moci. Vzácnou předností však je to, že politicky strannické boje ani v obecní ani v hrabské správě nemají váhy, a že seskupení stran děje se zde dle čistě věcných, zájmových otázek města a okresu.

V anglické správě místní není stopy po onom dualismu, jaký ještě pod vlivem přirozenoprávních názorův o volném sebeurčení obcí přešel v naše zřízení obecní; není tam přeneseného a samostatného oboru působnosti. Kdežto naše samosprávné svazky jsou v samostatném oboru korporacemi rovnoprávnými se stejným okruhem činností, ať na jich provedení stačí čili nic, místní správa anglická je účastenstvim občanů na úkolech obecné správy státní, tedy v provádění zákonů státních, kteréž všem komunalním svazkům nepřidělily stejně vymezený obor povinností. Vrchní moc a dozor nad útvary místní správy vykonává státní úřad centrální — local government board, »ministerstvo samosprávy« s působností asi našeho ministerstva vnitra a s rozsáhlou přímou mocí v provádění různých úkolů místní správy. Ovšem Anglie je zemí s vládou centralistickou[1]): celá země je řízena jednotným právem, jež vyhlašuje vláda ústřední. Vnitřní správa však byla vždy decentralisována: provádění práva, positivní činnost při plnění státních a místních úkolů připadá místním svazkům občanů, arci pod kontrolou admi-

[1]) *F. J. W. Burgess:* Political Science and Comp. Const. Law, pag. 34.

nistrativní, parlamentní a soudcovskou. Ústřední kontrola administrativní, zavedená nejprve zákony chudinskými a zdravotními, je útvarem správní činnosti státní, když pojímání úkolů státních změnilo se po industrialisaci státu vývojem problémů sociálních. Administrativní kontrolu nevykonává pouze local gov. board, jehož chef je členem kabinetu, nýbrž nejvyšší a úplnou kontrolu správy vede parlament, suverenní v oboru moci zákonodárné. Parlamentní akta je pravidelnou formou, v níž vycházejí veškery všeobecně závazné normy, jež upravují positivní činnost státu naproti společnosti poddaných, tedy i pro všeobecné zákony správní. Mimo to však parlamentní akta je též formou pro správní právo svazků místních v případech, kde jde jen o vyhovění místním společným potřebám a upravení styků mezi jednotlivci a místní veřejnou mocí, tvoříc vlastně zákon specialný (Private Bill Legislation). Specialní zákony spočívají na žádostech podaných od nositelů místní správy (měst, hrabských rad) za usnesení se na správních nařízeních, na jejichž základě místní správa má býti vedena, resp. za povolení nejrůznějších správních opatření místních orgánův, k nimž jim obecným zákonem dosud zmocnění dáno nebylo. Veškera správní činnost veřejné moci musí spočívati na zvláštním správním zmocnění a vnitřní správa je jen prováděním zákonův; parlament je tudíž nositelem vlastní tvůrčí správy vnitřní, která ve státech kontinentu projevuje se nařízeními úřadů státních i samosprávných dle jich volného uvážení; v Anglii i předpisy místní správy požívají garancie zákonné.

Nad místní správou bdí ještě orgán, jemuž v ústavním životě anglickém se dostalo neobyčejné moci a vážnosti. řádný soudce. V Anglii ani národ, ani právníci a soudcové nepřijali justiniánského práva římského; dělení v ius publicum a privatum nedoznalo porozumění: veškeré právo, ať upravuje soukromé vzájemné vztahy občanův, ať veřejnoprávné vztahy jejich k moci státní je jednotné a rovnocenné, majíc za pramen Common Law. Každý akt veřejné moci musí vycházeti z tohoto zákonného podkladu a jeho zákonnost může býti přezkoumána před řádným soudem v řádném soudním řízení. Představám anglického soudce je správní právo a správní soudnictví pojmem cizím; jakýkoli akt veřejné moci, od zatykače až do daňový předpis a policejní zákaz, může býti podroben témuž řízení, jako kterákoli otázka soukromého práva — rozhodnutí soudem ve všech instancích. Správní soudnictví dle francouzských, německých a našich učení jako ochrana subjektivných nároků z veřejného práva plynoucích, bylo by anglickému soudci protiústavním. Formy, jimiž se přezkoumání zákonnosti aktů veřejné moci dožaduje, jsou starobylé žaloby: Writs of Mandamus, — of Certiorari, — of Prohibition, — of Habeas Corpus. Takto nejvyšší instance soudní jsou nejvyššími instancemi pro kontrolu správy, pokud v jednotlivém případu právo jednotlivcovo bylo porušeno, a akty správní mohou býti zrušeny nálezem soudním. Jako místní správa, pokud jde o právní formulaci správních norem, prakticky je centralisována v parlamentu, tak nad jejím prováděním stojí suverenita soudu, jednota práva.

Názory na samosprávu resp. místní správu anglickou byly v literatuře kontinentalní dosud ovládány autoritou ducha *Gneistova*. Vylíčiv systematicky jednotlivé obory místní správy, zřízení městských obcí, hrabství a farností, R. podrobuje názory Gneistovy pronikavé kritice. Pod vlivem hegelovské filosofie Vavřince *Steina*[1]) G. odvodil všeobecnou theorii »self-governmentu«, jako organického spojení mezi státem a společností, jako positivním zákonodárstvím zřízeného organismu státního proti tendencím společnosti.

»Selfgovernment« (G. užívá výrazu toho k označení organisace vnitřní správy) je »vnitřní správa krajův a místních obcí dle zemských zákonů

[1]) O poměru Gneistovu ku filosofii Steinově a o závislosti tohoto na Hegelovi cf. *Munroe Smith*: Four German Jurists (Polit. Sc. Quarterly, 1901).

osobními úřady čestnými, při čemž náklad se hradí komunalními daněmi pozemkovými.« Soustava úředníků (korunou) jmenovaných je pojítkem mezi státem a společností, kteréž vyplňuje podstatu právního státu. Vedle tohoto selfgovernmentu vystupuje na poč. 19. st. ještě samospráva hospodářská, jejíž předmětem jsou hospodářské zájmy svazu (chudinství, zdravotnictví, cesty); orgány její už nemají úředního rázu selfgovernmentu: jsou svobodně voleny a zodpovědnost připadá placeným úředníkům těchto výborův. Selfgovernment využitkoval služeb zámožných tříd v hrabské i místní správě (venkovská šlechta pozemková byla činná jako hrabští úředníci, zvláště soudcové míroví, občané pak plnili úřady farské; všechny třídy sloužily státu dle svých schopností, ježto je to jich povinností). V čestném úřadu G. vidí konečný výraz pravého vztahu mezi zámožností a službou a mezi službou a mocí. Volba dobrovolná resp. placená služba jsou jemu principy společenskými; jmenování, nucená a neplacená služba pak principy politickými. Všechny politické principy viděl uskutečněuy v době starého selfgovernmentu (do r. 1832); od té doby samospráva anglická již se nevyvíjí organicky: působnost místní správy obstarávají placení, odborničtí úředníci, a správa se centralisuje, kdežto výsledkem dřívějšího vývoje byla administrativní decentralisace. V parlamentní reformě z r. 1867 vidí zřejmý úpadek Anglie a porušení její ústavy, a hrozí se toho, že stát v 19. st. má býti opanován společností, že všechny třídy společnosti pouze na to pomýšlí, učiniti stát služebným pro své zájmy.

Proti tomu Redlich okazuje, že G. v dějinách anglického vývoje chtěl za každou cenu nalézti potvrzení dogmatu Steinovy filosofie socialní. Dualistické pojetí selgovernmentu je v odporu s dějinným vývojem; G. vidí v přetvoření správy reformovaným parlamentem pouze akci společnosti proti státu, ale dialektické protivy — stát a společnost — nelze tu vědecky upotřebiti. Naopak reformní zákon umožnil účastenství tříd středních ve správě. To, co G. zove úředním rázem, je prostě charakter soudcovský, jejž historičtí nositelé selfgovernmentu, soudcové míroví, ještě dnes právě tak mají. Na místo královského správního zmocnění nastupuje po r. 1834 řada parlamentních akt jako nový právní základ; a soustava volených korporací jeví se jako jednotná organisace vnitřní správy. Právě nyní osobní činnost širokých tříd středních, i dělnictva, stala se užitečnou pro zájmy státní. Zavedení školeného úřednictva do vnitřtní správy sice odstranilo hlavní znak aristokratického selfgovernmentu; avšak výkonní orgánové tohoto jako čestní nositelé úřadů de facto bývali jen povolnými a poddanými orgány pozemkového aristokracie, v městě i na venkově vládnoucí. Vniknutí centralismu do správy místní je úplně podmíněno novým vývojem hospodářským a je pokrokem správní techniky. Teprve demokratická správní reforma znova utvořila komuny jako tvůrčí nositele vnitřní správy.

Gneist dal se v názorech svých ovládati právně-historicky konservativními spisy *Toulmina Smitha* a tudíž vystupoval proti radikalním návrhům *Millovým* na administrativní centralisaci, system placených odborníckých úředníkův a demokratisaci správy. Krok za krokem dokazuje R. organický vývoj angl. místní správy a pokrok, jaký nastal její reformou, tvrdě, že Gneistovy dedukce z politických dogmat, posudek vnitřního vývoje anglického v 19. st. a odsuzování administrativních oprav v demokratickém směru — nemají odůvodnění v skutečných poměrech Anglie. Neprávem G. uvedl dualismus mezi »samosprávou hospodářskou« (jako činností zájmových zastoupení) nebo-li »společenským pojmem samosprávy« a »starou samosprávou« se soustavou čestných úřadů, ježto správa anglická byla v první řadě vždy správou místní, tedy veškeru státní činnost vnitřní představuje nám činnost svazkův místních. Kdežto G. uznával za pravou samosprávu pouze historický selfgovernment XVIII. stol., naopak v Anglii od staletí parlament i správa místních svazků jsou ty ústavní formy, jimiž se vyjadřuje skutečný podíl společensky panujících tříd na státní moci, a celá myšlenka o zvláštní samosprávě skupin zájmových, namířené proti státu, není pro anglického

právníka možnou. Komunalní správa založená na všeobecném volebním právu stává se způsobilou, aby ony veliké problémy, jež vnitřní správě nastávají v oboru úkolů socialně-politických, řešil v zájmu tříd hospodářsky nejslabších.

R. stojí tu celkem na modifikovaném stanovisku politického radikalismu anglického, jež byli k dokonalosti vypracovali *Bentham*, *Mill* a *Chadwick;* myšlenka Millova o účasti nejširších tříd na vládě, jak ze samého líčení Redlichova viděti, provedena je jen v theorii. Redlichovo nadšení pro nový selfgovernment asi způsobilo, že známý socialistický spisovatel *E. Bernstein* (č 341. D. Zeit) v referátu o knize Redlichově mohl se z toho těšiti, že během posledního století nastala přeměna vnitřní správy anglické z organismu plutokratického na organism demokratický, kdežto z líčení Redlichova právě jde, jakou moc mají posud aristokracie a třídy hospodářsky silnější. Nelze ovšem upříti, že rozvoj, započatý demokratickými reformami, vedl k politickému uvědomování, o jakém ve státech kontinentalních nemáme představy.[1]) že demokratická místní správa učí duchu svépomoci, svéodpovědnosti a vzájemnosti. Správa úřednická nedostačí pro neznalost konkretných poměrův životních, správa laikalní zase vyžaduje občanstva obětovného, vzdělaného a odpovědnosti vědomého. Proto v době novější zřizují se též úřady smíšené, úřady státní s přibráním laikův; v Anglii však sice správa se vykonává úředníky i laiky, avšak oddělenými dle instancí: v nižších je správa laikalní, v ústřední instanci správa úřednická. — Redlichova kniha podává bohatý material k uvažování; jeho znalost správy, organisace a literatury lze vysvětliti jen dlouholetým studiem za pobytu v Angii. Právnicky bylo by si přáti tu a tam přesných formulací; přes to však obsáhlé dílo zůstane nezbytným každému, kdo stará se o zřízení země, jež na zřízení států kontinentalních měla tak značný vliv. —*řk.*

Ústavní právo v časopisech r. 1901.*)

Výsledky za tento rok nejsou příliš povzbuzující. Vyšloť v oboru práva ústavního málo, co by zasluhovalo podrobnějšího povšímnutí; ve všeobecném právu státním a v politické filosofii jeví se i chudoba, třeba že v poslední době vyšlo několik děl o všeobecném právu státním. V časopisech, které byly k referátu přístupny, uveřejněny byly za r. 1901 tyto úvahy, články a rozpravy:

I. Všeobecné právo státní a politická filosofie. Přednáška univ. prof. v Brusselu *P. Errery*: Interdépendance des pouvoirs en Belgique (Rev. du droit publ. et d. l. science pol.) dotýká se všeobecné státovědy v otázce dělení mocí. Z positivních ustanovení belgické ústavy se dovozuje, jakou ingerenci má moc výkonná v oboru moci zákonodárné, moc soudcovská v oboru moci výkonné a naopak. Král je účastníkem moci zákonodárné, kterou vykonává společně s komorami (má právo initiativy, svolává sbory k mimořádným zasedáním, může je odročiti a obě rozpustiti), jmenuje soudce na doživotí, pouze vyšší soudce na návrh senátu. Ústava belgická z r. 1831 totiž přijala princip relativního dělení mocí, připustivši exekutivě obsáhlejší účast na moci zákonodárné, jináče však chtěla trvati při základní myšlénce vzájemné neodvislosti jednotlivých držitelů moci. Jako jinde, ani zde nebylo možno provésti theorii o dělení moci do důsledků, ježto by jinak (jak učí novější konstituční theorie), vláda parlamentarní byla nemožnou. — V témže časop. je čl. *Moreauův* o parlamentární initiativě. — Ženevský dvokát *Combothecra* polemisuje krátce s náhledy *Labandovými*, *Rehmovými* a *Jellinkovými* o suverenitě států dílčích ve státu spolkovém. Odpovídá na výtky, které byly učiněny jeho dílu o právnickém pojetí státu, a hájí stanovisko tam zaujaté, že státy vstoupivše v stát spolkový jsou pro-

[1]) *W. B. Odgers:* Local government, p. 3.

*) Přehled práva správního bude podán příště.